

Αριθμ. Πρωτ. ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 688
Ημερομ. Κατάθεσης: 6/2/2024
Ωρα κατάθεσης: 10:55'

Αθήνα, 6 Φεβρουαρίου 2024

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών

Θέμα: «Προβληματισμοί για την εφαρμογή λογισμικών Τεχνητής Νοημοσύνης στην ΑΑΔΕ»

Η ανακοίνωση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) σχετικά με την εφαρμογή αλγορίθμων Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής συμβαδίζει, επί της αρχής, με τις διεθνείς εξελίξεις στην Δημόσια Διοίκηση. Ωστόσο, θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψιν θεωρητικοί και πρακτικοί προβληματισμοί που εκφράζονται από ακαδημαϊκούς αναλυτές αλλά και πολλά παραδείγματα σοβαρών σφαλμάτων που έχουν παρουσιαστεί. Εξέχουσα περίπτωση της Ολλανδίας το 2021, γνωστή ως υπόθεση παροχών (Υπόθεση «Toeslagenaffaire»), υπό το βάρος της οποίας οδηγήθηκε σε παραίτηση η ολλανδική κυβέρνηση. Αρχικά, η διαδικασία «εκπαίδευσης» του αλγορίθμου είναι δυνατόν αφηρημένα να διαχωρίζει το κοινωνικό πλαίσιο δράσης των πολιτών από τις ατομικές συμπεριφορές τους ενώ, ακόμη εγείρεται το ζήτημα των προσωπικών δεδομένων, τα οποία χρειάζεται ο αλγόριθμος για να λειτουργήσει και θα αντλούνται από υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, ενδεχομένως χωρίς τη συγκατάθεση των πολιτών.

Ο σοβαρότερος κίνδυνος ωστόσο, αφορά στη λειτουργία των λογισμικών. Ο έλεγχος κατηγοριοποιεί τους πολίτες ως «φορολογικά προφίλ» σε υπό-ομάδες, ώστε να αναδείξει πιθανούς παραβάτες. Σύμφωνα με ακαδημαϊκές έρευνες, ο αλγόριθμος οδηγεί σε σταδιακή υπερ-δειγματοληψία πολιτών που ανήκουν στις υπο-ομάδες αυτές, οι οποίες μάλιστα λαμβάνουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά φύλου, καταγωγής, κλίμακας εισοδήματος κ.α. με αποτέλεσμα οι πόροι και η προσοχή να συγκεντρώνονται σε ένα τμήμα του πληθυσμού, το οποίο υπόκειται σε υπερβολική επιτήρηση και επομένως σε άνιση μεταχείριση. Οδηγούμαστε έτσι στην μηχανική ανακύκλωση υπαρχόντων στερεοτύπων, ενώ αναδύεται ένας «θεσμικός ρατσισμός», όπως στην περίπτωση της Ολλανδίας.

Επειδή εγείρεται ένας σοβαρός ηθικός προβληματισμός ως προς το στόχο της ρύθμισης καθώς η ιδέα της πρόβλεψης μιας συγκεκριμένης «τάσης» καταλήγει στον υπολογισμό της πιθανότητας ενεργειών που δεν έχουν όμως ακόμη συμβεί,

Επειδή είναι ρεαλιστικοί οι προαναφερθέντες κίνδυνοι και οι σοβαρές συνέπειες για τους πολίτες, η δε ενημέρωση της ΑΑΔΕ για το λογισμικό ΤΝ που θα υιοθετήσει είναι ανεπαρκής.

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

1. Ποιο λογισμικό Τεχνητής Νοημοσύνης θα χρησιμοποιηθεί για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής από την ΑΑΔΕ;
2. Πως διασφαλίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών και ποια δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν για τη διαδικασία «εκπαίδευσης» του αλγορίθμου ώστε να αποφευχθεί το ατυχές παράδειγμα της Ολλανδίας;

Ο Ερωτών Βουλευτής

Καραμέρος Γεώργιος